

Autor: Joanna Biguszevska

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

OBOWIAZKI FIRMY W ZWIĄZKU Z BADANIEM SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Jednostki zobowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych przy spełnieniu określonych warunków mają też obowiązek przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego – jest to tzw. badanie ustawowe.

Każda jednostka może również, pomimo braku takiego obowiązku, zdecydować się na poddanie sprawozdania finansowego badaniu. Wymóg przeprowadzenia badania może również postawić np. bank finansujący lub wspólnicy, w celu weryfikacji danych przed ich konsolidacją. Takie badanie nazywamy badaniem dobrowolnym. Niezależnie od rodzaju badania, na jednostce ciążyą określone obowiązki związane z etapem przed, w trakcie i po przeprowadzeniu badania sprawozdania.

PRZED BADANIEM

Badanie sprawozdania finansowego jest przeprowadzane przez biegłego rewidenta na podstawie umowy, podpisywanej z firmą audytorską. Pierwszym działaniem jest wybór podmiotu przeprowadzającego badanie, którego dokonuje organ zatwierdzający sprawozdanie finansowe (chyba że statut, umowa lub inne przepisy prawa stanowią inaczej). Co istotne, przepisy zabraniają dokonywania takiego wyboru kierownikowi jednostki.

UWAGA!

Po dokonaniu wyboru firmy audytorskiej w odpowiedniej formie (np. uchwała), do zawarcia umowy zobowiązany jest kierownik jednostki.

Umowa taka musi zostać zawarta odpowiednio wcześniej, tak aby przedstawiciel firmy audytorskiej miał możliwość uczestniczenia w obserwacji inwentaryzacji znaczących składników aktywów. Podpisanie umowy po przeprowadzeniu inwentaryzacji może oznaczać konieczność jej powtórzenia, co wiąże się z kosztami lub zastrzeżeniami w opinii biegłego w związku z brakiem możliwości obserwacji spisu. W przypadku badania ustawowego umowa na badanie musi być zawarta na okres nie krótszy niż dwa lata, a każde jej przedłużenie również musi obejmować okresy co najmniej dwuletnie. Dla badań dobrowolnych umowa może być zawierana na rok.

Po podpisaniu umowy jednostka w porozumieniu z biegłym ustala harmonogram prac, terminy dla stron oraz sposób wzajemnej komunikacji. Na tym etapie często nie jest jeszcze znany termin inwentaryzacji. Należy więc pamiętać o odpowiednio wcześniejszym poinformowaniu biegłego, gdy termin zostanie już ustalony. Dotyczy to również drugiego roku badania.

UWAGA!

Biegły ma prawo uczestniczyć na prawach obserwatora w spisie przeprowadzanym przez spółkę, w tym również zalecać przeliczenia kontrolne.

Do zadań jednostki należy poinformowanie o tym zespołów spisowych. W czasach pandemii Covid-19 mogą się pojawić utrudnienia związane z bezpośrednią obecnością w trakcie spisu (np. zakaz dostępu osób trzecich do określonych miejsc). W takiej sytuacji należy

odpowiednio wcześniej wypracować rozwiązania pozwalające na np. wirtualną obecność biegłego.

ETAPY BADANIA

Badanie sprawozdania może odbywać się w większej liczbie etapów. Najczęściej jest to badanie wstępne – przez koniec roku obrotowego oraz badanie zasadnicze – procedury po sporządzeniu sprawozdania przez jednostkę. Na każdym z etapów kierownik jednostki jest zobowiązany do zapewnienia biegłemu dostępu do ksiąg rachunkowych oraz dokumentów stanowiących podstawę zapisu w nich oraz wszelkich innych dokumentów. Często podczas procedur badania biegły uznaje za konieczny dostęp do dokumentów pozornie niezwiązanych wprost ze sprawozdaniem finansowym i należy pamiętać o obowiązku ich udostępnienia. Podczas badania sprawozdania finansowego po raz pierwszy, jednostka będzie również zobowiązana do przedstawienia dokumentów dotyczących danych zawartych w sprawozdaniu za rok poprzedni, gdyż jako dane porównawcze stanowią one element sprawozdania, dla którego biegły wydaje opinię, a także do umożliwienia kontaktu z poprzednim biegłym. Brak dostępu do dokumentów może spowodować ograniczenie zakresu badania i znaleźć swoje odzwierciedlenie w opinii.

UWAGA!

Poza udostępnieniem dokumentów, kierownik jednostki ma obowiązek udzielić biegłemu rewidentowi wyczerpujących wyjaśnień oraz złożenia oświadczeń w zakresie niezbędnym do sporządzenia sprawozdania z badania.

Oświadczenia mogą mieć różną formę np. ustną czy mailową dla mniej istotnych informacji lub pisemną dla spraw będących kluczowymi z punktu widzenia badania.

Badania sprawozdań finansowych przeprowadzane są zgodnie z krajowymi standardami badania, które wskazują jako kluczowe procedury pozyskiwanie przez biegłego potwierdzeń od stron trzecich. Najczęściej są to potwierdzenia stanu prawnego, potwierdzenia bankowe, potwierdzenia sald/stanów/obrotów z odbiorcami i dostawcami. Zgody na takie procedury zawierane są najczęściej w umowach o badanie, jednak biegły najczęściej prosi o dodatkowe zgody, które będzie mógł przesłać do współpracujących z jednostką podmiotów lub, jak w przypadku banków, poprosi o przesłanie stosownych zapytań bezpośrednio przez jednostkę.

ETAP KOŃCOWY

Po zakończeniu głównych procedur badania biegły rewident przekazuje jednostce swoje wnioski oraz propozycje korekt. Odbywa się to w drodze korespondencji lub częściowo spotkania z przedstawicielami jednostki (w tym z zarządem). Obowiązkiem jednostki jest odniesienie się do przedstawionych wniosków, a w szczególności proponowanych korekt. Jeśli propozycje korekt zostaną zaakceptowane, jednostka powinna niezwłocznie poprawić sprawozdanie finansowe i przedstawić je biegłemu do ponownej weryfikacji.

Ostateczną wersję sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności podpisaną przez cały zarząd należy przekazać biegłemu rewidentowi. Wraz ze sprawozdaniem finansowym należy przekazać biegłemu oświadczenie zarządu, podpisane przez cały zarząd. Dokument ten nie ma ustandaryzowanej formy i każda firma audytorska posiada swój wzór, który przekazuje klientowi. Treść dokumentu opiera się zarówno na wymogach ustawowych np. odpowiedzialność za sprawozdanie finansowe, jak i na wymogach wynikających z krajowych standardów badania.

Biegły rewident nie może wydać sprawozdania z badania jeśli nie otrzyma tego dokumentu.

ZDANIEM AUTORKI

Joanna Biguszevska, Associate Partner, Audit Knowledge & Quality Officer w [gliwickim oddziale Rödl & Partner](#)

Jednostka będąca zobowiązana do badania sprawozdania finansowego lub decydująca się na nie dobrowolnie musi pamiętać o tym, że ciążą na niej opisane wyżej obowiązki, a ich niewypełnienie może wpłynąć nie tylko na sam proces badania, ale również na wydaną

opinię o sprawozdaniu finansowym. Poddanie sprawozdania finansowego badaniu nie zwalnia kierownika jednostki z odpowiedzialności za jego sporządzenie oraz prawidłowość, pozwala jednak na podniesienie i potwierdzenie wiarygodności danych w nim zawartych.